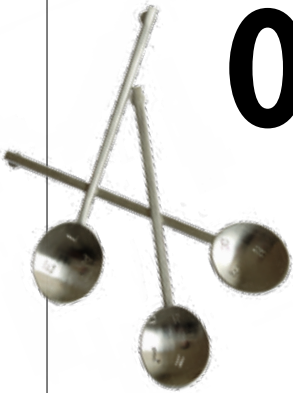

I våra hjärtan

TESKEDSORDEN

Sedan 2006 har Teskedsorden tillsammans med Tidningen Vi verkat för ökad tolerans i samhället.

OCH VINNARNA ÄR...

Varje år delar Teskedsorden ut **TVÅ STIPENDIER**. I år går priset till en lyssnande, lekande lärare i en mångkulturell skola och ett fotbollslag som ger rött kort mot rasism och därigenom blir bättre idrottare.

TEXT FRIDA NIBLAEUS FOTO ANNIKA AF KLERCKER

MAJA LUNDBERG

JURYNS MOTIVERING:

Läraren och radiojournalisten Maja Lundberg, uttröttlig i omhändertagandet av sina invandrarelever i Kvarnbackaskolan i Kista och med en alldeles särskild förmåga att se till människors speciella behov.

– **MAN MÅSTE** lyssna, verkligen lyssna. Ju mer jag gör det, desto mer tycker jag om dem.

När intervjun görs sitter vi ute i trädgården. Det är visserligen sen höst, men fortfarande ganska varmt. Maja Lundberg genomgår behandling mot en tumör i matstrupen och är infektionskänslig. Katten Percy stryker bland ben och stolar. Hunden Bruno är inte hemma.

Maja Lundberg skulle egentligen bli bondmora men föräldrarna, som båda var lärare, övertalade henne att läsa engelska. En artikel med rubriken ”Dåliga utsikter för språklärare” fick henne emellertid att ta en tids betänketid på Irland.

Där blev hon kär – och gravid.

– Men det fanns inga jobb på Irland heller. Utan att fråga sökte mamma en plats åt mig på förskoleseminariet.

Maja kom tillbaka till Sverige, nu

med man och barn. Tre års studier på förskoleseminariet samt pedagogik på Stockholms universitet väntade. Nu har hon varit lärare i 35 år, med några års mellanspel som radioproducent. Maja är utbildad radioproducent på Dramatiska institutet och har gjort flera prisbelönta dokumentärer. I våras hade dokumentärfilmen *Hej svensk* premiär, där hon och hennes klass medverkar. Det var filmen som gjorde att Teskedsorden fick upp ögonen för Maja Lundberg.

Men cancern som hon fick för 25 år sedan har kommit tillbaka.

MAJA LUNDBERG

► **ÅLDER:** 66 år.

► **BOR:** I Stockholm.

► **YRKE:** Förskollärare, lärare och radioproducent. 35 år som förskollärare/lärare för barn i åldrarna 1–9 år, varav 5 år på Kvarnbackaskolan. Utbildad radioproducent, har gjort många prisbelönta radiodokumentärer. Medverkar i dokumentärfilmen *Hej svensk* i regi av Ryszard Solarz, 2013.

► **FAMILJ:** Fyra barn och två barnbarn. Katten Percy och hunden Bruno.

► **AKTUELL:** Tilldelas Teskedsordens stipendium 2013.

– Kan man gråta tills färgen i ögonen lakas ur? Jag trodde att det var halsfluss. Mitt första barnbarn föddes mitt i den här cancersmeten. Men läkarna säger att de ska bota mig.

Sedan fem år jobbar Maja Lundberg i Kista – en stadsdel där två tredjedelar av invånarna har utländsk bakgrund. På Kvarnbackaskolan går det barn från 10–15 olika länder.

Nu ska du få Teskedsordens stipendium.

– När generalsekreterare Camilla Nagler ringde trodde jag först att det handlade om Teskedsgumman ... Sedan att hon ville sälja något. ”Lyssna”, sa Camilla. När jag äntligen fattade blev jag jätteglad.

Hur är en bra lärare?

– Först och främst måste man älska barnen. En del är svårare att älska, men varenda unge har någonting.

Sedan, när de känner sig trygga och älskade, pumpar man in kunskap. Då tar de emot den.

När jag besöker Maja Lundbergs Kvarnbackaskola svarar Ali, 11 år, så här på frågan om hur en bra lärare ska vara:

– Man ska få hjälp. Man ska känna att man inte är ensam. Läraren kan till exempel fråga vad som har hänt. Det gör Maja.

För Maja Lundberg är det oerhört viktigt att förbereda barnen för livet.

En del är svårare
att älska, men varenda
unge har nånting.

– Det kan inte bara vara duttar och kramar och roliga saker. Man måste ge dem kunskap. När barnen frågar hur länge de ska gå i skolan svarar jag alltid: minst 12 år! De vill hellre stå på Ica, eller jobba på hamburgerrestaurang. Det kan de också göra säger jag, men sedan ska de plugga vidare.

Ali, som hade Maja i andra klass, minns hur de brukade sitta i en cirkel på mattan i klassrummet och prata på alla olika språk.

– Det är viktigt att visa respekt, säger Maja Lundberg. Barnen vill inte vara nya svenskar, de vill vara som sina föräldrar. Som Teodor Kallifatides sa: ”Jag är ingen ny svensk, jag är en gammal grek.”

Winta, 11 år, berättar:

– Hon lät oss komma hem till henne. Det var roligt!

– Det är så oerhört tacksamt att jobba i ett sådant här område, säger Maja. Jag lär mig massor varje dag.

På roliga timmen får alla vara med och visa vad de kan. Någon kanske är jättebra på att spela trummor eller dansar fantastiskt. Vill man inte så säger man pass, och nästa gång vill man, förklara Maja Lundberg. Hennes motto? ”De barn som blir sedda och får kärlek mördar inte någon.”

Cancern ska Maja Lundberg bli frisk ifrån.

– Drömmen är att bygga upp ett barnhem någonstans i världen. För alla barn förtjänar en lycklig barndom. ■

IFK TUMBA

► JURYNS MOTIVERING:

Kamratföreningen IFK Tumba fotbollsklubb som med sin årliga turnering Tumbakicken – som i år drog drygt 1200 spelare – aktivt arbetar mot främlingsfientlighet och mobbning under mottot ”Ge rasismen rött kort”.

”**ÄR DU HELT** jävla dum i huvudet? Ta hit en domare som vet hur man gör”, skriker en pappa åt den 13-åriga domaren på fotbollsmatchen för pojkar födda 2004. När en annan förälder försöker lugna ner stämningen beskylls han för att vara rasist.

Det är Amanda, 18 år och domarsansvarig i IFK Tumba Fotboll som berättar om händelsen under systemets första år som domare.

– Hon gjorde helt rätt, men det slutade ändå med att ordföranden fick blåsa av matchen. När min syster fortsatte märkte jag att hon inte vågade döma emot det laget längre.

2009 inledde IFK Tumba Fotboll arbetet med den internationella kampanjen ”Ge rasismen rött kort”.

– Det var fotbollspappan Björn Kullander som kom med förslaget. När världsklubben FC Barcelona gick med två år tidigare var det en medial bomb, säger Christian Ramn, vice ordförande i styrelsen för IFK Tumba Fotboll. ►

Amanda har blivit en förebild för yngre domartjejer i klubben. När hon började som domare och inte hade några fickor, satte hon pennan i hårtofsen. Nu har hon märkt hur andra har börjat göra likadant.

► Lucas, 12, har spelat fotboll i IFK Tumba i sex år.

När får man rött kort i fotboll?

– Om man gör fula saker på plan, till exempel tjafsar mycket med domaren.

Christian Ramn beskriver fotbollen som ett mikrosamhälle.

– När barn tränar för ett gemensamt mål oavsett etnisk bakgrund finns en stor potential. Dels för rasism dessvärre, men också en enorm potential att förhindra rasism. Om vi lyckas stävja trakasserier kan vi lägga all energi på fotbollen. Det främjar främjar lagandan

IFK TUMBA

► **IDROTTSFÖRENINGEN** Kamraterna Tumba Fotboll startade 1932, och har genom åren utökats med andra sporter. Fotbollsklubben har i dag drygt 500 medlemmar. Varje höst arrangerar klubben tillsammans med Botkyrka kommun och andra samarbetspartner turneringen Tumbakicken, där kampanjen "Ge rasismen rött kort" synliggörs. Här delar man ut ett Fair play-pris till det lag som har uppfört sig bäst på plan.

och på sikt resultatet. Mår spelarna bra spelar de bättre.

Med "resultatet" menar han bland annat klubbens förmåga att behålla spelare upp i tonåren, då mycket annat lockar.

Varför är fotboll bra mot rasism?

– Det är världens största idrott. Den är billig, kan utövas av alla oavsett social status. Här finns en struktur med tränare och ledare. På planen samlas värderingar som alla har med sig från det stora samhället. Ledare kan med fotbollen som gemensam nämnare prata om de här frågorna.

Fotbollen har en enorm potential att förhindra rasism.

Domare, spelare, ledare mot samma mål. Lucas lag vann Tumbakicken 2013. Christian Ramn, vice ordförande i styrelsen för IFK Tumba Fotboll.

Christian efterlyser en större handlingskraft bland landets klubbar:

– Det finns många som i sina värdegrunder har liknande formuleringar som vi, men det stannar ofta i pärmen i bokhyllan.

Handlingskraft är inget IFK Tumba Fotboll saknar. Varje år anordnas turneringen Tumbakicken, där frågor som rasism och trakasserier uppmärksammas. Här delas ett Fair play-pris ut till det lag som har uppfört sig bäst på plan.

– Ju fler lag som Tumbakicken kan locka, desto fler exponeras för ”Ge

GE RASISMEN RÖTT KORT

► **”GE RASISMEN RÖTT KORT”** startade 1995 i Newcastle upon Tyne. Rörelsen finns i Storbritannien, Norge, Sverige, Finland, Danmark, Spanien och Irland.

I Sverige fick organisationen Ungdom mot rasism år 2009 ett treårigt anslag från Allmänna arvsfonden för att utveckla kampanjen i södra och västra Sverige. Svenska fotbollsklubbar som driver kampanjen är bl.a. Malmö FF, IFK Göteborg, AIK och IFK Tumba Fotboll.

► **FOR MER INFORMATION, SE:**

gerasismenrottkort.se

www.srrtc.org

www.theredcard.ie

rasismen rött kort”. Nästa år hoppas vi på 150 lag.

Lucas, vars lag vann Tumbakicken 2013, säger först att den inte är så annorlunda mot andra turneringar. Men så funderar han lite.

– När jag har varit på turneringar har jag inte sett någon skylt där det står ”Ge rasismen rött kort”. Det har jag mest sett i Tumba. Och att domaren har en tröja med texten ”Ge rasismen rött kort”.

– Fair play-priset är unikt, säger Amanda. Då får varje domare lägga en röst på det lag man anser har spelat schysstast.

– Varje år har vi enskilda utvecklings-samtal med spelarna, tillsammans med tränaren och minst en förälder, säger Christian Ramn. Vi försöker hålla det enkelt. Efter samtalet får spelaren skriva under ett kontrakt om våra värdegrunder. Utvecklingssamtalen är viktiga, även om det knorras lite i de äldre lagen. Men det är kanske där yttringarna, när de är som värst, är tydligast. Kanske är det där utvecklingssamtalet behövs mest.

MÅLET FÖR KLUBBEN är nu att bli ambassadörer för ”Ge rasismen rött kort” i Stockholm och Mälardalen.

– Vi vill utbilda styrelser, ledare och tränare. När tillräckligt många klubbar i Stockholm och Mälardalen jobbar som vi, har fotbollen gjort vad fotbollen kan göra. Sedan får andra krafter ta vid. ■

I våra hjärtan

VI-SKOGEN

Vi-skogen grundades 1983 av Tidningen Vi.

HEJ DÅR ...

... **Arne Andersson, Vi-skogens programchef i Kenya.**

Hälften av Kenyas skogar har försvunnit på 40 år! Varför finns det så få träd kvar?

– En orsak är den bristande lagstiftningen, men främst handlar det om pengar och fattigdom. Att avverka träd ger inkomster, åkermark, ved och byggmaterial. Med en ökad befolkning ökar också påfrestningarna på skogarna.

Varför är skogarna viktiga att bevara?

– I Kenya, precis som i Sverige, är träden en källa till liv. Utan skogarna utrotas växter och djur,

Arne Andersson

öknar breder ut sig och klimatet förändras.

– På platser som Mount Elgon där vi nyligen börjat arbeta (en sloknad vulkan på gränsen mellan Uganda och Kenya, *reds anm.*), är träden även helt avgörande för att jorden, och därmed människornas inkomster, inte ska spolats bort från åkrarna.

Vad kan vi i Sverige göra?

– Sprida budskapet om att stoppa avskogningen i Kenya.

– Vi-skogen har med svenska folkets hjälp planterat 100 miljoner träd runt Victoriasjön, men det behövs många fler.

I dag nås 240 000 familjer av Vi-skogens stöd. Med ett ännu större engagemang i Sverige kan fler människor få utbildning i *agroforestry* och plantera träd. Det betyder att miljön, djuren och människornas liv kan räddas.

I Sverige är andelen skog av landytan 69 procent, i Afrika 23 procent och i Kenya 6 procent. Läs mer om kampanjen på www.livetutanträd.se. ■

MARCUS LUNDSTEDT